Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2015, sp. zn. 30 Cdo 5008/2014, ECLI:CZ:NS:2015:30.CDO.5008.2014.1

Číslo: 84/2015

Právní věta:

Využívají-li hosté internetové kavárny na počítačových stanicích grafické uživatelské rozhraní, které má charakter autorského díla, jde o sdělování tohoto díla veřejnosti ve smyslu autorského zákona.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.03.2015

Spisová značka: 30 Cdo 5008/2014

Číslo rozhodnutí: 84

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Autorské právo

Předpisy: § 18 předpisu č. 121/2000Sb.
§ 2 odst. 2 předpisu č. 121/2000Sb.
§ 65 odst. 1 předpisu č. 121/2000Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně, coby kolektivní správce ve smyslu ustanovení § 97 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona (dále jen „autorský zákon"), se domáhala proti žalovanému zaplacení částky 15 264 Kč za období od 1. 1. 2011 s příslušenstvím a vydání rozsudku, aby se zdržel zpřístupňování grafických uživatelských rozhraní třetím osobám. V žalobě specifikovaná uživatelská rozhraní, která jsou autorskými díly, měl žalovaný v rámci svého podnikání při provozování internetové kavárny zpřístupňovat za úplatu svým zákazníkům, aniž s žalobkyní uzavřel licenční smlouvu.

K r a j s k ý s o u d v Plzni rozsudkem ze dne 16. 5. 2013 výrokem I. zamítl žalobu, aby žalovaný zaplatil žalobkyni částku 15 264 Kč, a výrokem II. zamítl žalobu, aby se žalovaný zdržel zpřístupňování sporných grafických uživatelských rozhraní třetím osobám. Soud prvního stupně vyšel z toho, že grafická uživatelská rozhraní, která jsou prvkem počítačového programu, nejsou obrazovým záznamem, jak má na mysli § 49 odst. 3 autorského zákona, a proto žalobkyně v daném řízení není aktivně legitimována. Výrokem III. rozhodl o náhradě nákladů řízení.

V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 27. 5. 2014 rozsudek soudu prvního stupně podle § 219 o. s. ř. potvrdil. Rozhodl též o náhradě nákladů odvolacího řízení. Na rozdíl od soudu prvního stupně

sice dospěl k závěru, že v případě předmětných rozhraní o chráněná díla šlo, ale v internetové kavárně žalovaného zhlédnutí předmětných částí programu neslouží k uspokojení potřeby návštěvníka, který je pasivně přijímá a nemůže (a zřejmě ani nechce) je využít, a proto jeho potřebu neuspokojuje; potřebou je totiž nepochybně dosáhnout na program, o který mu věcně jde a který mu bude nezbytnou technickou cestou zpřístupněn. Poukázal při tom zejména na rozsudek Soudního dvora EU ze dne 22. 10. 2010 ve věci C 393/09, podle něhož nelze grafické uživatelské rozhraní považovat za formu vyjádření počítačového programu ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice Rady 91/250/EHS ani ve smyslu § 65 odst. 1 a § 2 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a nemůže se na něj vztahovat autorskoprávní ochrana počítačových programů podle této směrnice a uvedených ustanovení autorského zákona. Na takové rozhraní se však může vztahovat jakožto na dílo autorskoprávní ochrana podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES a podle obecných ustanovení autorského zákona, pokud je toto rozhraní vlastním duševním výtvorem autora. Evropský soudní dvůr konstatoval, že nejde o využívání funkce grafického rozhraní, je-li promítáno v rámci televizního vysílání. Podle názoru odvolacího soudu obdobně nejde ani o takové využívání a nevzniká tedy právo na odměnu za pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla podle § 96 odst. 21 písm. d) autorského zákona, protože i toto dílo je zaznamenáno na pevném disku.

Proti potvrzujícímu výroku I. rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dne 13. 10. 2014 dovolání. Jeho přípustnost opírá o ustanovení § 237 s přihlédnutím k ustanovení § 238 o. s. ř. Domnívá se, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci v právní otázce, která dosud v rozhodování dovolacího soudu nebyla vyřešena. Z obsahu dovolání vyplývá, že žalobkyně nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že užití samotného grafického rozhraní ve skutečnosti nemůže být jeho užitím podle autorského zákona, protože neslouží k uspokojení zákazníkových potřeb. Neztotožňuje se s jeho názorem, že zákazník internetové kavárny např. v případě hraní počítačových her nepřišel do kavárny s cílem vnímat grafické počítačové rozhraní. Právě na příkladu počítačových her lze podle ní ilustrovat, že návštěvník internetové kavárny uspokojí své potřeby právě vnímáním grafického rozhraní, když toto je vlastně účelem celého počítačového programu. Domnívá se, že odvolací soud také nesprávně zhodnotil rozsudek Evropského soudního dvora ve věci C 393/09, zejména když ve vztahu k němu ani neuvedl, jaká ochrana by se pro grafické rozhraní uplatnila. Dovozuje z toho, že předmětná grafická počítačová rozhraní, která nepochybně jsou autorskými díly, požívají ochrany podle autorského zákona. Z těchto důvodů žalobkyně navrhla, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání žalobkyně odmítl. Rozhodnutí odvolacího soudu ve výroku I. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) přihlédl k čl. II bodu 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a vyšel tak ze znění tohoto procesního předpisu účinného od 1. 1. 2014 a nejdříve se zabýval otázkou přípustnosti tohoto dovolání.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka

posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Podle ustanovení § 241a o. s. ř. lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odst. 1). V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4 o. s. ř.) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a o. s. ř.) a čeho se dovolatel domáhá, tj. dovolací návrh (odst. 2). Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení (odst. 3). V dovolání nelze poukazovat na podání, která dovolatel učinil za řízení před soudem prvního stupně nebo v odvolacím řízení (odst. 4). V dovolání nelze uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy (odst. 6).

Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.).

Aby dovolání v projednávané věci mohlo být kvalifikováno jako přípustné, muselo by být ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. ve vztahu k dovoláním napadenému rozhodnutí odvolacího soudu shledáno, že nastala jedna z těchto okolností, tj., že

– napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva,

– při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo

– která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo

– je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo

– má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Může-li být dovolání přípustné jen podle § 237 o. s. ř. (jako v této věci), je dovolatel povinen v dovolání vymezit, které z tam uvedených hledisek považuje za splněné, přičemž k projednání dovolání nepostačuje pouhá citace textu ustanovení § 237 o. s. ř. (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2013, sen.zn. 29 NSCR 55/2013). Z dovolání musí být také patrno, které otázky hmotného nebo procesního práva, na nichž napadené rozhodnutí závisí, nebyly v rozhodování dovolacího soudu dosud řešeny (má-li je dovolatel za dosud neřešené), případně, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a od které „ustálené rozhodovací praxe“ se řešení této právní otázky odvolacím soudem odchyluje (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, publikované pod číslem 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V posuzovaném řízení rozhodovaly soudy obou stupňů o dvou žalobních návrzích žalobkyně, a to požadavku 1) na zaplacení částky 15 264 Kč s příslušenstvím a 2) aby žalovanému bylo uloženo zdržet se zpřístupňování grafických uživatelských rozhraní třetím osobám.

Z ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vyplývá, že proti rozsudkům a usnesením, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč, není dovolání přípustné, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv, o pracovněprávní vztahy nebo o věci uvedené v § 120 odst. 2. Proto dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, pokud jím byl potvrzen výrok I. rozsudku soudu prvního stupně, není podle § 237 o. s. ř. přípustné. Nejvyšší soud proto dovolání žalobkyně v této části podle ustanovení § 243c odst. 1, věty první, o. s. ř. pro nepřípustnost odmítl.

Dovolací soud dále zkoumal přípustnost dovolání proti výroku I. odvolacího soudu, pokud jím byl potvrzen zamítavý výrok II. soudu prvního stupně, aby se žalovaný zdržel zpřístupňování grafických uživatelských rozhraní třetím osobám, a dospěl k závěru, že v tomto směru dovolání přípustné je, když napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Touto otázkou je, zda zpřístupňování grafických uživatelských rozhraní, která jsou autorskými díly, v počítačích v internetové kavárně jejím návštěvníkům je jejich sdělováním veřejnosti, které spadá pod taxativně určený rozsah kolektivní správy.

Odvolací soud vycházel při svém rozhodování z rozsudku Evropského soudního dvora ve věci C 393/09, podle něhož nelze grafické uživatelské rozhraní považovat za formu vyjádření počítačového programu, a proto se na něj nemůže vztahovat autorskoprávní ochrana počítačových programů ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. 5. 1991 o právní ochraně počítačových programů, ani ve smyslu § 65 a § 2 odst. 2 autorského zákona, ale může se na ně vztahovat autorskoprávní ochrana počítačových programů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES a podle obecných ustanovení autorského zákona, pokud jsou tato rozhraní, jak tomu bylo v daném případě, vlastním duševním výtvorem autora. Dále pak z citovaného rozsudku Evropského soudního dvora odvolací soud dovodil, že stejně jako v případě, že grafické rozhraní je promítáno v rámci televizního vysílání, pak i v případě návštěvníka internetové kavárny jde z jeho strany pouze o pasivní přijímání tohoto rozhraní, které neuspokojuje jeho potřebu, ale pouze mu umožňuje dosáhnout na program, o který mu věcně jde, a který mu bude nezbytnou technickou cestou zpřístupněn.

Žalobkyně ovšem dovozuje, že pokud se na předmětná grafická uživatelská rozhraní vztahuje autorskoprávní ochrana, má v rámci svého oprávnění k výkonu kolektivní správy majetkových autorských práv právo na přiměřenou odměnu, pokud žalovaný tato grafická rozhraní zpřístupňuje třetím osobám. V posuzovaném případě jde o shodný princip jako u videopůjčoven či veřejných knihoven, které rovněž kolektivnímu správci odvádějí přiměřenou odměnu za zpřístupnění děl filmových a jiných. Nesouhlasí s výkladem rozsudku Evropského soudního dvora odvolacím soudem a s názorem odvolacího soudu, že v daném případě nejde ze strany uživatelů rozhraní o jeho aktivní příjem.

Nejvyšší soud v prvé řadě konstatuje, že odvolací soud (stejně jako soud prvního stupně) při svém rozhodování správně vycházel z rozsudku Evropského soudního dvora ze dne 22. 12. 2010 ve věci C-393/09. V tomto rozsudku Evropský soudní dvůr vyslovil právní názor, že pokud je však v rámci televizního vysílání pořadu zobrazeno grafické uživatelské rozhraní, je toto grafické uživatelské rozhraní televizním divákům sdělováno tak, že jej přijímají pouze pasivně, bez možnosti do něj zasáhnout. Televizní diváci nemohou využívat funkci uvedeného rozhraní, kterou je umožnit interakci mezi počítačovým programem a uživatelem. Vzhledem k tomu, že prostřednictvím televizního vysílání není grafické uživatelské rozhraní zpřístupněno veřejnosti způsobem, který by osobám z řad veřejnosti umožňoval přístup k zásadnímu prvku, jímž se rozhraní vyznačuje, totiž interakci s uživatelem, nedochází ke sdělování grafického uživatelského rozhraní veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29. Zde však podle názoru dovolacího soudu Vrchní soud v Praze přehlédl, že Evropský soudní dvůr posuzoval případ, kdy grafické uživatelské rozhraní je pouze zobrazováno v rámci televizního vysílání, takže televizní diváci ho sice mohou vnímat, ale nemohou ho nijak aktivně využívat (zasahovat do něj). Výkladem a contrario pak ovšem nelze dospět k jinému závěru, než že v případě, kdy v internetové kavárně její hosté interakce využívají, třebas jen k tomu, aby dosáhli na požadovaný program, jde o interakci rozhraní s uživatelem a tedy i o sdělování veřejnosti ve smyslu autorského zákona tohoto (ustanoveními autorského zákona) chráněného díla, tj. grafického uživatelského prostředí. Nejde tak v tomto případě pouze jen o pasivní příjem tohoto díla návštěvníkem.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu nelze pokládat v tomto výroku ve věci samé

za správný. Nejvyšší soud jej proto v uvedeném výroku a v souvisejícím výroku o náhradě nákladů odvolacího řízení, aniž nařídil ve věci jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.), zrušil (§ 243e o. s. ř.) a v tomto rozsahu věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).